

4 ianuarie 2017

Dj8 nr. 3

A V I Z
la proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova

(nr.506 din 22.12.2016)

Direcția generală juridică a examinat proiectul de lege sus-nominalizat, prin prisma prevederilor art.54 din Regulamentul Parlamentului și a prevederilor Legii privind actele legislative nr.780/2001 și expune următoarele considerente.

1. Prin proiectul de lege se propune operarea modificărilor constituționale ce vizează atribuțiile Curții Constituționale în partea soluționării excepțiilor de neconstituționalitate, structura Curții Constituționale și durata mandatului judecătorilor constituționali.

2. Revizuirea Constituției, potrivit prevederilor Titlului VI din Legea Supremă, precum și a Capitolului 3 din Regulamentul Parlamentului, urmează o procedură specială. Astfel, dreptul de inițiativă pentru revizuirea Constituției îl au: un număr de 200000 de cetățeni cu drept de vot, o treime din deputați și Guvernul.

3. Proiectul supus avizării a fost înaintat de către Guvern, fiind aprobat prin Hotărîrea nr.1265 din 21 noiembrie 2016, fapt ce corespunde prevederii de la lit.c) a alin.(1) al art.141 din Constituție. De asemenea, dispozițiile proiectului de lege nu țin de caracterul suveran, independent și unitar al statului, nu se referă la neutralitatea permanentă a acestuia și nici nu aduc atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Prin urmare, nu încalcă limitele revizuirii Constituției stabilite de art.142 din Constituție, proiectul fiind prezentat Parlamentului împreună cu avizul Curții Constituționale nr.7 din 6 decembrie 2016, în corespundere cu art.141 alin.(2) din Constituție.

4. Atragem atenție că, Parlamentul este în drept să adopte o lege cu privire la modificarea Constituției după cel puțin 6 luni de la data prezentării inițiativei corespunzătoare. Astfel, pentru a se respecta prevederile art.143 din Constituție examinarea proiectului în cauză poate fi dispusă numai după 22 iunie 2017.

5. Conform notei informative, scopul proiectului constă în încorporarea recomandărilor studiilor privind consolidarea rolului Curții Constituționale și documentelor de politici referitoare la garantarea independenței judecătorilor Curții Constituționale prin asigurarea stabilității mandatului acestora. De asemenea, prevederile proiectului vin să prevină și să excludă din practica Curții Constituționale diferite blocaje apărute în procesul decizional determinate de numărul par al judecătorilor.

6. Este de menționat că, propunerea referitor la dreptul instanțelor judecătorești de toate nivelele de a sesiza Curtea Constituțională pentru soluționarea excepțiilor de neconstituționalitate reiese din Hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, care a reținut că prevederile lit.g) de la alin.(1) al art.135 din Constituție nu pot fi interpretate în sensul restrîngerii dreptului altor instanțe judecătorești ordinare de a sesiza instanța de jurisdicție constituțională.

7. La art.II din proiect, autorul a stabilit expres că, mandatul judecătorilor Curții Constituționale aflați în exercițiul funcției la data intrării în vigoare a prezentei legi se prelungește cu 3 ani. Cu referire la acest subiect, Curtea Constituțională a constatat la pct.39 din avizul său că, *potrivit proiectului de lege, mandatul judecătorilor Curții Constituționale aflați în exercițiul funcției la data intrării în vigoare a legii se prelungește, cu acordul acestora, cu 3 ani. Curtea subliniază că judecătorii aflați în funcție au fost numiți pentru un mandat de 6 ani. Astfel, în cazul în care ulterior judecătorii nu își continuă activitatea jurisdicțională, mandatul de 6 ani, pentru care a fost numit, se consideră a fi exercitat deplin.*

8. Reieșind din cele relatate mai sus, atragem atenție că, norma de la art.II din proiect nu explică situația judecătorilor aflați în exercițiul funcției la data intrării în vigoare a legii, al căror mandat nu se va prelungi cu 3 ani, și mandatul căroră se va considera a fi exercitat deplin. Astfel, nu este clar dacă acești judecători vor avea dreptul sau nu, de a fi numiți din nou în această funcție. De asemenea, proiectul legii nu explică nici situația judecătorilor Curții Constituționale, care au deținut un mandat sau două mandate depline de 6 ani, conform prevederilor legale, în vigoare, pînă la intrarea în vigoare a reglementărilor din proiectul de lege pentru modificarea Constituției Republicii Moldova, supus avizării. Vor fi în drept sau nu, acești judecători de a fi numiți din nou în funcția de judecător al Curții Constituționale, conform noilor reglementări - *numiți pentru un mandat de 9 ani, care nu poate fi reînnoit.*

9. Observăm, că Curtea Constituțională, în avizul său la proiectul de lege supus avizării, de asemenea, nu explică această situație. Curtea se referă la cazul în care judecătorii ce nu sunt de acord să continue activitatea jurisdicțională, conform noilor reglementări (de a fi prelungit cu 3 ani), mandatul de 6 ani pentru care a fost numit, se consideră a fi exercitat deplin. În urma analizei legislației în vigoare, constatăm că această interpretare a Curții Constituționale reiese din reglementările referitoare la modul de asigurare cu pensii a judecătorului Curții Constituționale. În acest sens, pentru informare, expunem prevederile art.21 din Legea nr.317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională, completat prin Legea nr.264 din 09 decembrie 2016, cu alineatele (4¹)–(4³) cu următorul cuprins:

“(4¹) Judecătorul Curții Constituționale care a atins vîrsta de 50 de ani și are o vechime în muncă de cel puțin 20 de ani calendaristici, inclusiv în funcția de judecător al Curții Constituționale **pe perioada unui mandat deplin**, are dreptul la pensie pentru vechime în muncă în proporție de 55% din salariul lui mediu, iar pentru fiecare an complet de muncă peste vechimea de 20 de ani – de 3%, dar în total nu mai mult de 80% din salariul lui mediu, ținîndu-se cont de indexarea salariului.

(4²) Pensia pentru vechime în muncă se plătește integral judecătorului în funcție.

(4³) După pensionare, judecătorul are dreptul să se angajeze și să primească pensie și salariu integral.”

10. Concluzionînd cele relatate mai sus, întru respectarea condițiilor preciziei și clarității, precum și întru asigurarea transparenței și excluderea elementelor de

coruptibilitate, observăm că art.II din proiect urma să conțină reglementări referitor la faptul dacă mandatul judecătorilor Curții Constituționale, care au deținut un mandat sau două mandate depline de 6 ani, în temeiul vechilor norme juridice, vor putea sau nu vor putea fi reînnoite. În viziunea noastră, judecătorii Curții Constituționale, care anterior au deținut un mandat sau două mandate depline, în temeiul vechilor norme juridice, nu au dreptul să fie desemnați pentru un nou mandat, conform noilor reglementări.

11. Atragem atenție că, conform jurisprudenței Curții Constituționale, Hotărârea nr.7 din 04.03.2016 privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr.1115-XIV din 5 iulie 2000 cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova (modul de alegere a Președintelui), Curtea a constatat:

„În sensul articolului 135 alin.(1) lit.c) coroborat cu prevederile articolelor 141 alin.(2) și 143 alin.(1) din Constituție:

a) După pronunțarea avizului de către Curtea Constituțională, nu se admit intervenții în textul proiectului legii de revizuire a Constituției, iar ignorarea sau depășirea acestuia pot servi drept temei pentru nulitatea modificărilor astfel operate.

b) În cazul amendamentelor deputaților acceptate de Parlament în lectura a doua la un proiect de lege privind revizuirea Constituției, este necesară avizarea repetată de către Curtea Constituțională.

c) În cazul în care Curtea Constituțională avizează repetat un proiect de lege de revizuire a Constituției, amendat substanțial în cadrul celei de-a doua lecturi în Parlament, acest proiect urmează să parcurgă toate procedurile expuse la articolul 143 alin.(1) din Constituție.”

12. Pornind de la constatările de mai sus și de la prevederile pct.41 din avizul Curții Constituționale la proiectul legii supus avizării, în care Curtea reiterează că, *„în sensul articolului 135 alin.(1) lit.c) coroborat cu prevederile articolului 141 alin.(2) din Constituție, după pronunțarea avizului de către Curtea Constituțională, nu se admit intervenții în textul proiectului legii de revizuire a Constituției”*, Direcția generală juridică consideră important ca subiectul mandatului judecătorilor Curții Constituționale să fie discutat la ședințele comisiei permanente responsabile, precum și la ședința în plen a Parlamentului. Opinia deputaților urmează a fi expres fixată în raportul comisiei, precum și în stenograma ședinței în plen a Parlamentului, ceea ce va servi drept temei pentru evitarea interpretărilor la acest subiect.

Referitor la oportunitatea adoptării proiectului legii, aceasta ține nemijlocit de atribuțiile Parlamentului.

Șef Direcție
Ion CREANGĂ